Variant 3: “Ambitieuze adaptieve gebiedsregisseur…”

A. Koers en Rol

Koers
Wij willen een waterschap zijn dat niet alleen zorgt voor veilig wonen, werken, een gezond watersysteem en recreëren in ons gebied maar dat ook toonaangevend is bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken zoals duurzaamheid, het opwekken van energie en circulaire economie. Wij willen hierbij meer gebruik maken van technische mogelijkheden en de denkkracht die aanwezig is bij burgers en bedrijven in en buiten ons gebied. Wij zijn altijd op zoek naar mogelijkheden om onze effectiviteit te vergroten en ons sleutelbegrip daarbij is adaptie: voortdurend aanpassen aan veranderende omstandigheden.

Rol
In 2030 zijn wij de regisseur in ons gebied voor watergerelateerde opgaven. Wij verbinden partijen en richten ons daarbij op de grootst mogelijke maatschappelijke meerwaarde. Wij werken intensief samen met kennisinstellingen en bedrijven om nieuwe methoden te ontwikkelen voor inrichting en beheer van ons watersysteem en ontwikkeling van nieuwe technieken en dragen daar ook financieel aan bij.

B. Kenmerken vier programma’s

1. **Waterveiligheid**
   Onze inspanningen voor het hoogwaterprogramma zetten wij versneld voort, zodat onze keringen zo snel mogelijk voldoen aan de veiligheidsnormen. Daarbij hanteren we de landelijke ontwerpmethodiek, daarnaast gaan we op zoek naar mogelijkheden om deze te verbeteren.
   Wij geven medeoverheden, burgers en bedrijven ruim de mogelijkheid initiatieven te nemen rond onze waterkeringen en bieden daarbij ondersteuning.

2. **Watersysteem**
   Wij staan als waterschap voor een waterbeheer, waarin maatwerk en ontzorgen centraal staan. We werken aan een goed ingericht watersysteem dat voorbereid is op het klimaat in 2050, zowel regionaal als in de haarvaten van ons systeem. Dit betekent dat wij in stedelijk gebied meer water in beheer nemen en in landelijk gebied nog meer maatwerk leveren. We pakken een actieve rol in het grondwaterbeheer en nemen taken over van de gemeenten en provincies.
   We zetten ons in om de maaiveldaling op termijn te stoppen en deze in de tussentijd af te remmen. Hierbij geldt “functie volgt peil” in plaats van “peil volgt functie”. We zien op dit dossier voor ons een rol als gebiedsregisseur, waarbij onze inzet is een ander gebruik en een aanpassing van het waterbeheer in deze gebieden.
   Een goede waterkwaliteit is belangrijk voor een gezond watersysteem. Daarom zetten we in op 80% van de overige wateren in 2030 op orde. Onderdeel voor het bereiken van een goede waterkwaliteit is het beperken van de emissies zodat er in 2030 geen normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater zijn. Hiervoor zetten we in op samenwerking in gebiedsgerichte projecten en het verstrekken van subsidie. De KRW-opgaven worden in het WOM programma integraal uitgevoerd. Hiermee komen wij onze resultaatverplichtingen voor de KRW (2027) na en daarnaast geven wij een brede invulling aan biodiversiteit buiten de waterlichamen en extra KRW doelen na 2027.

3. **Waterketen**
   Wij zetten ons ervoor in dat de RWZI’s geen beperkingen opleveren voor onze KRW doelstellingen. Dit doen wij door de totale toename van stikstof vanuit de RWZI’s tot 5% te beperken en door een afname van 10% fosfaat te realiseren. Vanuit intensieve samenwerking met gemeenten streven wij naar een afname van 2% tot 5% volume rioolvreemdwater en regenwater per jaar. Dat betekent dat wij streven naar een aanzienlijk grotere afname van rioolvreemdwater en regenwater dan noodzakelijk is voor het compenseren van de toename van afvalwater als gevolg van de groei van

inwoners en kleine bedrijven. Met deze aanpak investeren wij samen met gemeenten in de waterketen en kunnen wij de klanttevredenheid bij gemeenten verhogen.
Aansluitend op het streven om in 2025 energieneutraal te zijn, is in 2030 tot 20% energie bespaard op de RWZI's. Uitgaande van het klimaatakkoord, hebben wij in 2030 op de RWZI's 49% CO2-reductie gerealiseerd en werken wij toe naar 100% klimaatneutraal in 2050. Wat betreft circulariteit en duurzaamheid maken wij in 2030 25% tot 50% minder gebruik van hulpstoffen, of hebben wij die vervangen voor duurzamer varianten. In 2030 winnen wij tot 15% aan grondstoffen terug uit het afvalwater (bijvoorbeeld CO2, fosfaat of cellulose) en hergebruiken wij tot 20% aan materialen.

4. **Maatschappij en organisatie**
   Wij willen ons profileren als een innovatief, circulair en duurzaam waterschap dat voorop loopt op het gebied van afspraken klimaatakkoord, de energietransitie en digitale transformatie. Wij versterken en versnellen onze ambities, zodat we efficiënter en effectiever ons werk kunnen uitvoeren. We ontwikkelen het waterschap tot een data gedreven organisatie zodat we het personeelsverloop als gevolg van de vergrijzing optimaal kunnen opvangen.

C. Bestuurlijke aandachtspunten

1. **Wat gaan we anders doen?**
   We willen dat onze keringen ruim eerder gaan voldoen aan de wettelijke normen en intensiveren onze samenwerking met kennisinstellingen en initiatiefnemers in de gebieden rond onze keringen. Om in te zetten op een duurzaam en gezond watersysteem hebben we een belangrijke rol als gebiedsregisseur. We gaan actief aan de slag middels voorlichting, subsidie, herinrichting, beheer om het watersysteem klimaatrobuust te maken. Ook op het gebied van waterkwaliteit intensiveren wij onze inzet.
   We gaan meer inzet plegen voor klimaatadaptatie, duurzaamheid en circulariteit en willen op korte termijn minder afhankelijk zijn van fossiele energiebronnen. Nieuwe ICT technieken gebruiken we om onze werkprocessen te optimaliseren, zodat we ook in de toekomst onze doelstellingen kunnen realiseren.

2. **Hoe verhoudt zich dit tot ons coalitieakkoord?**
   We gaan het anders doen, waarmee onze ambities verder reiken dan de ambities die zijn geformuleerd in het coalitieakkoord. Wat betreft het klimaatakkoord sluit deze variant aan bij het coalitieakkoord.

3. **Wat betekent dit voor onze samenwerking en hoe sluit dit aan bij de verwachtingen van onze partners?**
   We willen een beweging maken van "volgend" naar "sturend". Dit wordt ook van ons verwacht.
   Het is noodzakelijk om de samenwerking binnen de gouden driehoek (overheid – bedrijfsleven – kennisinstellingen) te versterken. Wij intensiveren ook onze contacten met medeoverheden om onze kennis en inzichten te vergroten en te delen.

4. **Wat betekent deze koers voor onze houding naar bewoners en bedrijven?**
   Daarnaast hebben wij intensief contact met burgers en bedrijven en stimuleren we hun initiatieven rond de inrichting van ons gebied, verbeteren van waterkwaliteit, duurzaam werken en waterbeschikbaarheid.

D. Doelen per programma

Doelen programma Waterveiligheid	
Onderwerp	**Doel**
Ambitieniveau HWBP	In 2040 voldoen alle primaire keringen aan de waterveiligheidsnorm.
Multifunctioneel gebruik dijken	In 2030 hanteren wij een Ja-mits beleid ten aanzien van initiatieven van derden voor multifunctioneel gebruik van onze waterkeringen. Daarbij realiseren wij ons dat dit bij een volgende versterkingsopgave extra investeringen kan vragen.
Ontwikkelen kennis en innovatie	We werken mee aan het ontwikkelen van kennis en innovatie en leveren capaciteit en middelen als wij kansen zien om daarmee geld te besparen.
Communicatie meerlaagsveiligheid	Het waterschap communiceert actief over veiligheid en zoekt voortdurend nieuwe manieren om ons werk zichtbaar te maken.

Doelen programma Watersysteem	
Onderwerp	**Doel**
Voorzieningenniveau	Klimaatrobuust systeem, inclusief haarvaten, en waterbeheer afgesteld tot op het hoogste detailniveau met maximale functiebediening in 2050 in landelijk en stedelijk gebied.
Gewasbeschermingsmiddelen	Emissies beperken zodat in 2030 geen normoverschrijdingen oppervlaktewater meer zijn.
Maaivelddaling inhoud	Maaivelddaling remmen, hogere waterpeilen, aanpassing van de huidige functies, functie volgt peil. Gebied komt deels onder water te staan.
Maaivelddaling beleid	Rol in proces Veenweidetraject: leidend/trekker inclusief gebiedsprocessen, zelfstandig vooruitlopend op traject, bestuurlijke keuzes maken.
Grondwaterbeheer	Alle taken ten aanzien van grondwaterbeheer overnemen van provincies en gemeenten. Wij gaan dus ook over alle onttrekkingsvergunningen, zoals drinkwaterwinningen en grote industriële onttrekkingen en over grondwateroverlast in het stedelijk gebied.
Ruimtelijke adaptatie stedelijk gebied	Een klimaatrobuust stedelijk gebied.
Doelen overige wateren	In 2030 voldoet 80% van het overig water aan de STOWA klasse “goed”.

Doelen programma Waterketen	
Onderwerp	**Doel**
Waterkwaliteit / KRW / nutriënten	Beperkte toename totale emissie RWZI's voor stikstof met 0-5% als gevolg van toename aanvoer (en langzamerhand meer uitnutten capaciteit RWZI's), deels gecompenseerd door beperkte optimalisaties. 10% afname emissie fosfaat vanuit RWZI's en daarmee 100% doelrealisatie KRW (aandeel/ opgave RWZI's).
Samenwerking met gemeenten	Jaarlijks 2-5% afname volume afvalwater voortkomend uit rioolvreemdwater en regenwater (exclusief klimaateffect). Dit geeft aanzienlijk grotere afname van aanvoer naar RWZI's dan groei van inwoners en kleine bedrijven. Verhoging huidige klanttevredenheid gemeenten.
Samenwerking met grote lozers	Aandeel afvalwater grote lozers licht toenemend (>5%). Overcapaciteit RWZI's licht dalend (>5%). Tarief gebonden lozers licht dalend (>5% of >5% minder emissie) of verduurzaming (energie/circulair). Verbeterende relatie bedrijven, klanttevredenheid is in 2030 verbeterd.
Energieneutraal en klimaatneutraal	In 2025 is WDODelta energieneutraal en is tot 20% extra energie bespaard op RWZI's. In 2050 is WDODelta 100% klimaatneutraal.
Circulair uit afvalwater	In 2030 van 25 tot 50% minder gebruik van hulpstoffen of vervanging daarvan. In 2030 tot 15% terugwinning grondstoffen uit afvalwater. In 2030 tot 20% hergebruik van materialen en grondstoffen (CO_2, fosfaat of cellulose).

Doelen programma Maatschappij en Organisatie	
Onderwerp	**Doel**
Energieneutraal	Versneld streven naar energieneutraal, naast de basis elektriciteit ook voor verbruikte brandstoffen (diesel, benzine, aardgas) voor watersysteem, waterzuivering en transport.
Digitale transformatie	Opvangen vergrijzing: 15% uitstoom gepensioneerden (over 10 jaar) digitaal opvangen en organisatie efficiënter maken.
Circulair	Landelijk beleid (inclusief ledenraad UvW) versneld invoeren: 100% circulair 2050, 50% minder primaire grondstoffen 2030.
Klimaatneutraal	Voorop lopen in landelijke doelstellingen door tempo te versnellen (klimaatakkoord: 49% CO_2-reductie in 2030 en 100% CO_2-reductie in 2050 tov 2009). Vertalen naar organisatie-doelstellingen, dus inclusief andere broeikasgassen dan CO_2, zoals methaan en lachgas uitgedrukt in CO_2-equivalent).
Biodiversiteit	Structureel inzetten op maatregelen die bijdragen aan biodiversiteit. Wij stellen een uitvoeringsagenda op die rekening houdt met de verschillen in ons gebied.